

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“อคฺคสพฺโพสถ — ยาที่เลิศกว่ายาทุกอย่าง”

อคฺคสพฺโพสถ อ่านตามภาษาบาลีว่าอັก - คะ - สัป - โพ - สะ - ณะ มาจากคำ ๓ คำ รวมกันคือ อคฺค (เลิศ, ประเสริฐ) สพฺพ (ทั้งปวง) กับคำว่าโอสถ (ยา, สิ่งที่กำลังโรค) [สพฺพ สนธิ(ต่อ, เชื่อม) กับ โอสถ เป็น สพฺโพสถ] รวมกันเป็น อคฺคสพฺโพสถ แปลรวมกันโดยความหมายได้ว่า ยาที่เลิศกว่ายาทุกอย่าง ในที่นี้มุ่งหมายถึง พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงซึ่งเป็นโอสถหรือเป็นยาที่เลิศกว่ายาทุกอย่าง เพราะสามารถกำจัดโรคกิเลสได้

แต่ละคนที่ยังมีกิเลส ย่อมเป็นผู้มีโรคทางใจ เพราะถูกกิเลสเสียดแทงจิตใจ ทำร้ายจิตใจ ทำให้เศร้าหมองไม่บริสุทธิ์ การที่จะรักษาโรคดังกล่าวให้ค่อยๆ หดไปได้ นั้นไม่ใช่ด้วยอย่างอื่น แต่ด้วยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงด้วยการตั้งใจฟัง ตั้งใจศึกษาด้วยความละเอียดรอบคอบ ไม่ประมาทในพระธรรม และผลของการได้อาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง คือ ปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกเจริญขึ้นขัดเกลาละคลายกิเลสจนในที่สุดกิเลสที่เป็นโรคทางใจก็สามารถถูกดับได้ไปตามลำดับดังตัวอย่างพระอริยบุคคลในอดีตที่ได้รับประโยชน์จากยาที่เลิศกว่ายาทุกอย่างตามข้อความในปรมัตถทีปนี อรรถกถาขุททกนิกายเถรคาถาอุบาลีเถรคาถาดังนี้

พระอุบาลีเถระ (พระอรหันต์ผู้เลิศในด้านทรงพระวินัย) ได้กล่าวว่า

“ชายผู้กล้าหาญถูกยาเบื่อเขาจะเสาะแสวงหายาขนานศักดิ์สิทธิ์ ที่จะแก้ยาเบื่อรักษาชีวิตไว้ เมื่อแสวงหาก็จะพบยาขนานศักดิ์สิทธิ์ที่แก้ยาเบื่อได้ ครั้นดื่มยานั้นแล้วก็จะสบาย เพราะรอดพ้นไปจากพิษยาเบื่อฉนั้นใด ข้าแต่พระมหาวีระ ข้าพระองค์ก็ฉนั้นเหมือนกัน เป็นเหมือนนรชนผู้ถูกยาเบื่อ ถูกอวิชชาบีบคั้นแล้ว ต้องแสวงหายาขนานศักดิ์สิทธิ์ คือ พระสัทธรรม เมื่อแสวงหายาขนานศักดิ์สิทธิ์ คือ พระธรรม ก็ได้พบคำสั่งสอนของพระศาสดามุนี คำสั่งสอนนั้น ถ้าเลิศกว่าโอสถทุกอย่าง บรรเทาทุกข์ (คือกิเลส) ทั้งหมดได้ ครั้นดื่มธรรมโอสถที่ถอนพิษทุกอย่างได้แล้วข้าพระองค์ก็สัมผัสพระนิพพานที่ไม่แก่ ไม่ตาย มีภาวะเยือกเย็น”

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงแสดงเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่อกุศลแก่สัตว์โลกอย่างแท้จริง เพียงพอแก่ผู้ที่สามารถจะเข้าใจได้พระองค์ไม่ได้มีการบังคับให้ผู้นั้นผู้นี้มานับถือพระองค์ แต่พระองค์ทรงแสดงพระธรรมเพื่อให้ผู้ที่ได้ฟัง ได้ศึกษา มีการพิจารณาไตร่ตรอง เห็นด้วยตนเองตามความเป็นจริงเกิด

ปัญญาเป็นของตนเองอย่างเช่น ทรงแสดงว่า สภาพธรรมใดที่มีโทษ เช่น ความติดข้องความโกรธความหลง ความแค้นเป็นต้นก็ควรละ และสภาพธรรมใดที่ไม่มีโทษคือความไม่โลภความไม่โกรธความไม่หลงความไม่แค้นเป็นต้น เป็นธรรมที่ควรอบรมเจริญให้มากขึ้นในชีวิตประจำวันเมื่อได้ฟังได้พิจารณาเข้าใจตามความเป็นจริงแล้วจากที่เคยเป็นผู้มากไปด้วยอกุศลประการต่างๆ ก็สามารถที่จะละคลายอกุศลขัดเกลากิเลสของตนเอง และอบรมเจริญธรรมฝ่ายดีเพิ่มขึ้นในชีวิตประจำวัน **ทั้งหมดของพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงเป็นไปเพื่อความเข้าใจสภาพธรรมที่มีจริงตามความเป็นจริงโดยตลอด**

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จึงเป็นคำสอนที่น่าอัศจรรย์อย่างยิ่งเป็นคำสอนของบุคคลผู้ที่ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลาสี่สงฆ์แสนกัป ซึ่งเป็นระยะเวลานานมาก เพื่อที่จะตรัสรู้ธรรมตามความเป็นจริงและไม่ใช่ว่าเพียงเพื่อตรัสรู้เฉพาะพระองค์เพียงพระองค์เดียวเท่านั้นแต่ทรงมีพระมหากรุณาที่จะทรงแสดงพระธรรมเกื้อกูลให้สัตว์โลกได้เข้าใจถูกเห็นถูกตามพระองค์ด้วยพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงจึงทำให้ผู้ได้ฟัง ได้ศึกษา จากที่เคยเต็มไปด้วยกิเลสประการต่างๆ มีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้นสามารถรู้แจ้งอริยสัจธรรม ถึงความเป็นพระอรหันต์บุคคล ดับกิเลสตามลำดับขั้นได้ สูงสุดคือถึงความเป็นพระอรหันต์ หมดจดจากกิเลสโดยประการทั้งปวง ซึ่งถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรม จะเป็นอย่างนี้ไม่ได้เลย

จะเห็นได้ว่าในชีวิตประจำวัน แต่ละคนก็มีกิเลสมากด้วยกันทั้งนั้น เพราะเคยได้สะสมมานานแสนนานในสังสารวัฏฏ์กิเลสเมื่อได้เหตุได้ปัจจัยก็เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ และเกิดขึ้นบ่อยมากเกือบจะตลอดเวลา ก็ว่าได้เพราะถ้ากุศล ความดีประการต่างๆ ไม่เกิดขึ้นแล้ว ก็เป็นโอกาสของอกุศลที่จะเกิดขึ้น ครอบงำจิตใจตลอดเวลา

ตราบไต่ที่ยังมีกิเลสยังไม่ได้ดับกิเลสได้อย่างเด็ดขาด ย่อมมีปัจจัยให้เกิดอกุศลจิตขึ้นได้ในขณะที่อกุศลจิตเกิดขึ้นนั้นกิเลสก็เกิดพร้อมกับอกุศลจิตในขณะนั้น เพราะจิตเป็นอกุศลได้ก็เพราะประกอบด้วยกิเลสประการต่างๆ มีโลภะ เป็นต้นโดยไม่มีสัตว์ไม่มีบุคคล ไม่มีตัวตนเลย มีแต่ธรรมเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่เท่านั้นขณะที่อกุศลจิตเกิดขึ้นนั้นกุศลจิตไม่เกิดปัญญาไม่เกิด ไม่ยอมปล่อยให้จิตเป็นกุศลเลยและอกุศลจิตก็เกิดมากด้วยในชีวิตประจำวัน

โอสถหรือยาทีเลิศ ที่จะรักษาหรือกำจัดโรคกิเลสได้ทุกประเภทจริงๆ คือ พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง อันเกิดจากพระปัญญาตรัสรู้ของพระองค์ อย่างเช่นพระภิกษุในสมัยครั้งสมัยพุทธกาลบางรูป ท่านเกิดความติดข้องเป็นอย่างมากพอได้เข้าเฝ้าฟังพระธรรมจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาเจริญขึ้นบรรลुธรรมไปตามลำดับจนถึงขั้นสูงสุดคือ ถึงความเป็นพระอรหันต์ดับกิเลสทั้งปวงได้อย่างหมดสิ้นหรือภิกษุบางรูปโง่งมง่ายมาก อะไรนิดอะไรหน่อยก็โกรธแต่พอได้ฟังพระธรรมจากพระองค์ก็รู้แจ้งอริยสัจธรรมถึงความเป็นพระอนาคามีบุคคลดับความโกรธได้อย่างดีแต่ไม่มีความโกรธทุกระดับเกิดขึ้นอีกเลยและใน

ที่สุดแล้วก็จะบรรลุถึงความเป็นพระอรหันต์ห่างไกลแสนไกลจากกิเลสโดยประการทั้งปวง นี่คือประโยชน์ที่เกิดจากการได้รับยาที่เลิศกว่ายาทุกอย่าง

จะเห็นได้จริงๆ ว่า ถ้าไม่ได้อาศัยพระธรรม ก็จะไม่รู้เลยว่าตนเองเป็นผู้มีกิเลสมากแค่ไหน เมื่อไม่รู้กิเลสตามความเป็นจริง ก็ไม่สามารถละกิเลสใดๆ ได้เลยเมื่อเป็นเช่นนี้ การที่จะเข้าใจถูกเห็นถูกในสิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริงได้นั้นก็ต้องฟังพระธรรม เพราะบุคคลผู้ที่เป็นสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ต้องได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกทีละเล็กทีละน้อย ไม่ประมาทในแต่ละคำที่พระองค์แสดง ซึ่งจะต้องอาศัยกาลเวลาที่ยาวนานในการอบรมเจริญปัญญา จนกว่าปัญญาจะถึงความเจริญสมบูรณ์พร้อมในที่สุด

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.: www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗